

Є.І. Масленніков

д. е. н., проф.

АКТИВІЗАЦІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ЗНАНЬ І ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Трансформаційні процеси, які відбуваються у національному макроекономічному просторі є настільки швидкими, що традиційні процеси забезпечення системи управління закладами вищої

освіти, більшість яких побудована на ієрархічних принципах організації діяльності, не встигають за цими структурно-функціональними змінами. Сукупність реформ у сегменті вищої освіти та науки, які проводяться у національному освітньо-науковому середовищі, прискорює швидкість старіння управлінських систем в закладах вищої освіти та їх деградації, що призводить до втрати найбільш цінних фахівців, погіршення якості освітньо-наукових послуг та, як наслідок, зниження конкурентоспроможності закладів вищої освіти у глобальному просторі.

У національному освітньому просторі, як і в європейському, вища освіта визнана однією з провідних галузей розвитку суспільства. Дослідивши основні напрями та проблеми запровадження і використання новітніх технологій навчання у освітньому середовищі країни, визначено основні завдання, вирішення яких сприятиме доступності, інноваційності та підвищення якості освіти відповідно до європейських стандартів. В умовах розвитку цифрової економіки існує розгалужена класифікація технологій навчання у закладах вищої освіти, яка включає в себе технічні, економічні, соціальні, інформаційні, педагогічні, психологічні, управлінські та цифрові технології. Ефективність останніх розширює можливості використання усіх інших технологій навчання у закладах вищої освіти.

Метою використання цифрових технологій у навчанні є підвищення якості та забезпечення доступності вищої освіти на рівні європейських стандартів. Основними завданнями та цілями на цьому шляху є:

- розвиток системи компетентної освіти протягом життя, де основним ключовим напрямом постає розвиток дистанційної освіти;
- інтеграція освіти та науки, що є необхідною умовою забезпечення якості вищої освіти та її системного розвитку;
- удосконалення системи зовнішнього незалежного оцінювання, спрямоване на забезпечення якості та доступності вищої освіти.

Заклади вищої освіти характеризуються високою часткою інтелектуальної складової, що зумовлює необхідність впровадження менеджменту знань в систему їх управління. У сфері вищої освіти менеджмент знань можна визначити як створення та управління цінними інтелектуальними активами закладу вищої освіти.

Теоретико-методологічна складова управління знаннями визнає, що результатом діяльності закладу вищої освіти є знання, які отримує здобувач у процесі навчання; створюються в результаті науково-дослідної роботи науково-педагогічного персоналу та набувають форми наукової продукції (винаходів, інновацій, методик і методичних рекомендацій, патентів тощо); набувають суб'єкти господарювання в процесі партнерської взаємодії із закладом вищої освіти у вигляді консалтингових проєктів, виконання господарсько-дослідницьких напрямів і тем на замовлення суб'єктів господарювання та безпосередньо у вигляді фахівців, яких навчає заклад вищої освіти.

Заклади освіти в умовах сьогодення за своїм річним фінансовим обігом, масштабом, обсягами та вартістю основних засобів не відрізняються від великих суб'єктів господарювання. Відповідно, система управління закладами вищої освіти має бути адекватною тим управлінським моделям, які успішно зарекомендували себе в реальному секторі національної економіки.

Екстраполяція уявлень про ефективність інструментів та механізмів управління з бізнес підприємств на заклади вищої освіти є дуже складним та неоднозначним процесом, який вимагає багато ресурсів та аналізу значного обсягу даних, що має бути здійснена на національному рівні. Все це актуалізує наступне завдання, що полягає у аналізі ефективності переносу досвіду використання певних управлінських стратегічних інструментів бізнес-структурами на окремих державний заклад вищої освіти. Як і для будь-якої організації основними інструментами управління ЗВО є планування, контроль, організація та інформаційне забезпечення, але для кожного етапу існує значна кількість альтернатив. Саме вибір найбільш ефективних з них в певній ситуації й складає основне завдання успішного керівника. На цей вибір впливає багато чинників, найважливішими з яких є особистість керівника та його обізнаність про стан зовнішніх та внутрішніх чинників, що формують інформаційне середовище закладу; наявність сформованої стійкої корпоративної культури; якісний склад адміністративно-управлінського персоналу [1].

У сучасних умовах цифровізації освітнього простору завдання модернізації та удосконалення системи управління закладами вищої освіти стратегічно правильно вирішувати на основі процесного

підходу до організації їх діяльності з урахуванням ключових підходів і методів менеджменту знань.

Розвиток системи дистанційної освіти вимагає розробки і прийняття відповідної Концепції, на основі якої повинна бути створена Стратегічна програма орієнтирами якої є:

- здійснення нормативно-правового, організаційного, науково-методичного, інформаційно-комунікаційного, матеріально-технічного, кадрового, економічного та фінансового забезпечення системи дистанційного навчання;

- удосконалення структури в системі дистанційного навчання шляхом розширення мережі її центрів;

- забезпечення контролю якості в системі дистанційного навчання за рахунок впровадження в практику експертизи курсів, технологій дистанційного навчання та в сертифікаційних програм;

- забезпечення компетентностної підготовки та психологічної підтримки окремих груп суспільства (безробітних, осіб з особливими потребами, військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб тощо).

Інтеграція науки й освіти в умовах цифровізації національної економіки передбачає:

- створення спільних навчально-дослідницьких центрів і сертифікаційних програм, центрів колективного користування дослідно-експериментальною і приладовою базою фундаментальних досліджень, надання з освітньою метою обладнання і площ інститутів Академії наук України;

- активний розвиток академічної мобільності, міжнародній інтеграції освітньо-наукових систем, створенню інноваційних підручників, адаптації міжнародного досвіду до національних і культурних особливостей;

- цифровізація інформаційної бази фундаментальних досліджень з метою вдосконалення навчального процесу у закладах вищої освіти;

- розвиток дослідно-експериментальної та прикладної баз фундаментальних досліджень для спільного використання науково-педагогічним персоналом, здобувачами та практиками;

- розробку ефективних і результативних моделей впровадження результатів науково-дослідницької роботи закладів вищої освіти у господарську систему національної економіки.

Проаналізувавши сучасний стан і запропонувавши заходи для розширення можливостей використання інноваційних технологій у освітній процес та підвищення ефективності такого використання з метою досягнення стратегічних цілей забезпечення якості і доступності вищої освіти через розвиток дистанційної освіти, інтеграції освіти і науки та вдосконалення системи оцінювання знань, можна зробити висновок, що саме впровадження новітніх знань та технологій у закладах вищої освіти на підвищення конкурентоспроможності національної економіки в цілому.

Список використаної література

1. Рогачевський О.П. Теоретико-методологічні засади забезпечення стратегічного управління у системі охорони здоров'я в умовах глобальних викликів : монографія. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 374 с.
2. Ілляшенко С.М. Інноваційний розвиток: маркетинг і менеджмент знань : монографія. Суми : Діса плюс, 2016. 192 с.